Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIV. № 18. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JANUARY 28 1997. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 28-го СІЧНЯ 1997 р. Ч. 18. РІК CIV.

ІНСТИТУТ РАДИТЬ УРЯДОВІ ЗАЙНЯТИ ТВЕРДШЕ СТАНОВИЩЕ

Київ. — Назвавши становище Уряду України щодо територіяльних претенсій з боку російських політиків занадто м'яким, Інститут Державности та Демократії виступив з рядом пропозицій з цьому питання, повідомила 21-го січня УНІАР.

У розповсюдженому серед депутатів документі під назвою „Аналіза територіяльних претенсій з боку Російської Федерації щодо Криму: Севастопіль — місто російських претенсій", автори зазначають: „У той час, коли Росія здійснює перші кроки у бік конфлікту з Україною, становище керівників України мусить бути як ніколи сильним і твердим. Інакше уникнення назріваючої катастрофи незабаром стане неможливим".

Як відомо, минулого тижня посадник Москви Юрій Лужков нелеґально приїхав у Севастопіль, де на відкритті збудованого за фонди Москви будинку для родин російських моряків знову заявив, що Севастопіль є російським містом. Міністерство Закордонних Справ України надіслало Росії ноту протесту, однак нота, за оцінкою, спостерігачів, була досить слаба.

В аналізі експертів, у якій наведено також історичну хроніку територіяльних претенсій Росії до України, запропоновано українським урядовцям „заявити, що дії державних кіл Російської Федерації щодо Криму ведуть до гострого конфлікту з Україною, можливо і збройного".

Автори вимагають оголосити персонами нонґрата російських політиків, які висловили територіяльні претенсії до України, серед яких — Владімір Жириновський, Алєксандр Лебедь і Юрій Лужков.

Крім того, пропонується звернутися до провідних країн світу із закликом, щоб вони припинили допомогу Росії у випадку, якщо президент Боріс Єльцин особисто не підтвердить український статус Севастополя, а Державна дума не відкличе усі заяви та нормативні акти, в яких є територіяльні претенсії до України. Автори закликають також відмовитися від військової співпраці з Росією.

Намагаючись передбачити хід дальших подій, автори пишуть, що в найближчому майбутньому можна очікувати посилення тиску у формі висувань територіяльних претенсій до України російськими політиками та проведення конкретних заходів у Криму, які провокували б офіційний Київ. Кульмінацією таких дій, на думку експертів, може стати відверта спроба відтяти Севастопіль.

Україна і Польща зміцнили політичні та економічні відносини

Варшава. — Президенти України і Польщі, Леонід Кучма і Алєксандер Квасневський, підписали 23-го січня домовлення про пожвавлення політичних і економічних зв'язків, повідомило аґентство Ройтерс.

Обидва президенти були присутні на підписанні меморандуму, в якому проголошено бажання сторін лібералізувати торгівлю і створити в майбутньому вільну економічну зону.

Л. Кучму запросив до Варшави польський бізнесовий клюб, щоб вручити йому почесну нагороду „Оскар" за проведення реформ, які сприяли двосторонній торгівлі. Український президент використав цю можливість для зустрічі з А. Квасневським спочатку наодинці, а потім разом з його радниками.

Польща, яка є кандидатом у члени Европейської спільноти і НАТО, ще раз запевнила Україну, що вона буде її невтомним адвокатом у нав'язанні близьких відносин з організаціями Центральної і Західньої Европи.

А. Квасневський пообіцяв Україні підтримку в її намірах укласти спеціяльне домовлення з Европейською спільнотою і приєднатися до Центрально-европейської угоди про вільну торгівлю. Він також запропонував Києву консультації польських експертів з економічних реформ.

Польський президент зазначив, що НАТО повинно укласти з Україною спеціяльний договір, бо, на його думку, важко уявити систему европейської безпеки без України. Л. Кучма подякував йому за розуміння і підтримку у цьому питанні.

Президенти домовилися про пожвавлення економічних зв'язків, які, за словами Л. Кучми, зміцняться завдяки представникам польського бізнесу в Києві та березневим відвідинам Варшави прем'єр міністра України Павла Лазаренка.

Обсяг торгівлі Польщі з Україною перший раз перевищив 1 блн. дол. у 1995 році і сягнув 1.4 блн. дол. за перші дев'ять місяців минулого року. Згідно з міністерством економіки Польщі, двостороння торгівля зросла на 39 відсотків.

Дані, наведені аґенством ПАП, свідчать, що торговельний балянс є на користь Польщі. За перші дев'ять місяців 1996 року вона експортувала до України хемікалії, вугілля, харчі і електроніку на суму 1 блн. дол. У свою чергу Україна експортує в Польщу залізну руду, хемікалії і зерно.

Л. Кучма сказав, що заплановані реформи у податковій системі України приваблять ще більше інвестицій з Польщі, яка на сьогодні інвестувала у 400 українських підприємств.

Польський президент висловив певність, що обидві країни ще до його травневої візити в Київ підготують декларацію примирення двох народів, які мали у минулому складні відносини.

Обидва президенти підкреслили, що важливо розвивати відносини з Білоруссю, президент якої Алєксандр Лукашенко домагається об'єднання з Росією. Не виступаючи проти інтеграції цих двох країн, вони одночасно висловилися за існування незалежної Білоруси.

Росія змінює свою думку щодо договору Старт-2

Москва. — Депутат Державної думи Російської Федерації і член думського комітету в питаннях оборони генерал Ніколай Безбородов сказав в інтерв'ю для московського інформаційного аґентства ІТАР-ТАСС, що поширення НАТО на схід „змушує Росію переглянути своє наставлення до ратифікації договору Старт-2".

Коментуючи недавню американську пропозицію випрацювати російсько-американський документ, який передбачав би ще більше обмеження ядерних арсеналів двох країн, ген. Безбородов висловився в тому сенсі, що не тільки такий документ є неможливим, але але й ратифікацію вже підписаного договору Старт-2 він вважає передчасною. Зміну російського наставлення генерал-політик пояснив наміром НАТО збільшити своє членство за рахунок східньоевропейських країн, кортрі входили колись до промосковського Варшавського пакту. „Дума не ратифілкує не тільки договір Старт-2, але також і Старт-3, ідею якого подали ЗСА",— категорично заявив генерал Безбородов.

Тим часом З'єднані Стейти Америки прийши до рішення не обговорювати з Росією питання про дальше зменшення стратегічних озброєнь до того часу, поки Державна дума не ратифікує вже підписаної угоди. „Ми не будемо перескакувати через старт-2 до Старту-3", — сказав речник Державного департаменту Ніколас Бирнс.

Розкрили вбивство голови адміністрації в Криму

Крим. — У результаті спільних пошукових заходів кримської міліції, Служби безпеки і прокуратури Криму розкрито вбивство голови Роздольницької районної державної адміністрації Леоніда Рябіки, яке, як вже інформовано, було скоєне 23-го грудня минулого року.

За твердженням начальника Головного управління Міністерства Внутрішніх Справ України Михайла Корнієнка, заарештовано 13 осіб — членів злочинного угруповання, причетних до вбивства. Встановлені також замовник і виконавець злочину. В перебігу пошукових заходів конфісковано 20 одиниць вогнепальної зброї та боєприпаси.

Начальник кримської міліції підтвердив висловлену раніше економічну версію цього злочину. М. Корнієнко також повідомив, що в зв'язку іншим злочином — вбивством начальника відділу управління кримської міліції з боротьби з організованою злочинністю Миколи Звєрєва, заарештовано п'ять осіб, дві з яких зізналися у скоєнні вбивства.

Загалом від початку цього року в Криму скоєно 14 вбивств, 12 з яких вже розкрито. В цілому ж в Україні лише 20-го січня було зареєстровано 48 тяжких злочинів, з яких 42 розкрито.

У Монтреалі відбудеться концерт музики з України

Монтреаль, Кве. — Музичний факультет університету МекҐілл в Монтреалі влаштовує концерт піяністів Люби та Іринея Жуків, при співучасті скрипаля Євгена Гусарука і віольончеліста Марселя Сейнт-Сіра. Концерт, тема якого „Музика з України", відбудеться в Монтреалі в понеділок, 10-го лютого ц. р., в год. 8-ій вечора, в залі Поллак концерт голл, 555 вул. Шербрук захід. Доїзд — метро до станції „МекҐілл", або автобус ч. 24 до зупинки „Юніверсіті".

Програма цього концерту складається повністю з творів українських композиторів. Головними точками програми будуть три прем'єри творів для своїх фортепіянів: світові прем'єри творів Лесі Дичко „Драматичний триптих" (1993) і Мирослава Скорика „Три танці" (1995) — (обидва твори присвячені Любі і Іринеєві Жукам), та північноамериканська прем'єра твору Олександра Красотова „Антифони" (1992). Прем'єру „Антифонів" Жуки виконали в Києві в рамках Шостого українського міжнародного музичного фестивалю — „Київ Музик Фест 95".

Прозвучать також Соната для скрипки і фортепіяну оп 18 Віктора Косенка та група творів для віольончелі і фортепіяну: „Думка" Василя Барвінського та „Лірична пісня" і „Танець" Миколи Дремлюги.

Точніші інформації можна одержати в концертовому бюрі музичного факультету університету МекҐілл, тел.: (514) 398-4547, 398-5145.

Від АІДС вмирають менше

Вашінґтон. — Згідно з повідомленям Геролда Джеффрі, спеціяліста вашінґтонського Центру в ділянці профілактики і контролі за захворюваннями, кількість смертей від так званого синдрому набутого імунодефіциту (АІДС) в Ню Йорку зменшилася за минулий рік на 30 відсотків.

На думку проф. Г. Джеффрі, таке значне зменшення є вислідом успішного застосування нових лікарств. Покищо втішаюча статистика стосується тільки Ню Йорку, однак медики сподіваються на позитивний ефект у маштабах всієї країни.

В Ню Йорку мешкає лише три відсотки американців, але в місті є 16 відсотків всіх американських хворих на АІДС. Дотепер там вмирало від АІДС більше, ніж від будь-якої іншої хвороби. Наприклад, у листопаді 1995 року в Ню Йорку від АІДС вмерла 21 особа, а в листопаді минулого року — тільки 11 осіб. В 1995 році від АІДС в Ню Йорку вмерло 7,046 міських мешканців, а в минулому році — 4,944.

ЗСА шукають нових провідників на Балканах

Вашінгтон. — Тільки один рік минув від підписання договору, котрим в основному припинено війну в Боснії, а Уряд президента Билла Клінтона дійшов до висновку, що дні сербського президента Слободяна Мілошевіча та хорватського Франя Туджмана є пораховані.

Зробивши такі висновки, ЗСА почали міняти свою дотеперішню політику і підтримувати тих, які вже кілька тижнів активно і послідовно демонструють проти Т. Мілошевіча в Сербії та розглядатися за новою провідною ґенерацією в Хорватії. Що більше, розпочато розгляд плянів про организування окремих диверсійно-десантних загонів, які виловили б усіх тих, що їх оскаржено у воєнних злочинах.

Ще рік тому ЗСА уважали С. Мілошевіча і Ф. Туджмана єдиними ґарантерами замирення і стабільности в Боснії, хоч були свідомі того, що вони обидва у великій мірі були причетними до боснійської війни, але одночасно були також і тими, котрі підписавши договір замирення в Дейтоні в грудні 1995 року зобов'язалися закінчити боротьбу.

Для відокремлення воюючих фракцій у Боснії, НАТО вислало туди тисячі американських та інших вояків, а щоб забезпечити там їхнє перебування ЗСА та їхні союзники погодились не переслідувати воєнних злочинців.

Сьогодні справи виглядають зовсім інакше, обидва згадані керівники з дня на день втрачають політичні впливи у своїх країнах і поза їхніми кордонами. З уваги на згадані факти і теперішні події Уряд президента Б. Клінтона вирішив, що С. Мілошевіч, як з усього видно, не має наміру допомагати у здійсненні миру. Для стабільности Боснія доконче потребує більше демократичної Сербії та Хорватії.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ У ВАШІНҐТОНІ речник пресового агентства ЮПІ Томас Джансон повідомив, що агентство найближчим часом закриє більшість своїх бюр і звільнить біля 75 працівників в Европі. Покриття вісток европейського континенту виконуватимуть для агентства частинно затруднені репортери, бо це є менш коштовно, як утримувати бюра. Згадане агентство має понад 1,100 працівників по цілому світі, в тому 400 затруднених на повний час. Т. Джансон одначе не міг сказати , котрі саме бюра буде закрито та хто втратить працю. Згадане агентство вже від 1982 року має фінансові труднощі, пройшло через дві банкрутські реорганізації та чотирьох власників. У 1992 році савдійсько-арабські вкладники капіталу купили агентство за 3.6 млн. дол.

В Геброні сталася нова сутичка

Геброн, Західній берег. — Минулої суботи поряд з Могилою патріярхів відбулася сутичка між ізраїльськими вояками і мусулманськими прочанами.

Тисячі мусулман не мали можливости вчасно прийти до своєї святині, бо ізраїльська служба безпеки запровадила особливо пильну перевірку документів. Понад 5,000 палестинців зібралося, щоб відзначити третю річницю трагедії, що сталася там у 1994 році, коли жидівський екстреміст застрілив 29 мусулман під час їхньої молитви.

Після молитви сотні палестинців промаршували від Могили патріярхів до найближчого жидівського поселення Авраам-Авіну. Ізраїлські вояки намагалися перетнути їм шлях, тому почалcя сутичка, в якій палестинці стали кидати в ізраїльтян камінням.

Нова сутичка сталася через декілька годин після виведення ізраїльських військ з Геброну.

Померла остання пасажирка

Лондон (Ройтерс). — В англійському домі для старших осіб померла остання з тих небагатьох, котрим вдалося в 1912 році пережити трагедію "Титаніка", столітня Едит Гайзмен.

"Завжди пам'ятатиму ті темінь і холод" — так Е. Гайзмен згадувала ніч, коли тонув люксусовий трансатлантійський корабель, тягнучи з собою в глибини океану 1,500 пасажирів. Після зіткнення з льодяною горою Едит і її мати опинилися серед щасливців, для котрих вистачило місця в рятувальних човнах.

До кінця життя Е. Гайзмен пам'ятала й свого батька таким, яким бачила його востаннє. Стояв на пароплаві з сигарою і скляночкою бренді. "До побачення в Ню Йорку!" — гукнув дружині і дочці на прощання.

С. Ковальова нагороджено чеченським орденом „Лицар Чести"

Москва. — Відомого російського правозахисника Сєргея Ковальова вдостоєно орденом республіки Ічкерія (Чечня) „Лицар Чести" , число 1. В Центральному будинку журналістів російської столиці нагороду вручив голова управи Кракова Станіслав Гендзлік.

До цієї нагороди, яку виготовлено згідно зі спеціяльною постановою уряду польського міста Кракова, С. Ковальова представив ще чеченський президент Джохар Дудаєв у червні 1995 року, однак мужній правозахисник, який невідступно звинувачував Росію у збройному знищенні Чечні, відмовлявся одержувати орден до часу закінчення кровопролиття в Чечні.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ШАХТАРІ ШУКАЮТЬ ІНШУ ПРАЦЮ

ЛЬВІВЩИНА. — Реґіональні шахти західньо-української вугільної акціонерної компанії виконали плян видобутку палива лише на 75 відсотків. За словами голови Львівської територіяльної ради профспілок вугільної промисловости України Олександра Любарського, причиною є незадовільне забезпечення шахт матеріялами і обладнанням, а також затримки з виплатою заробітньої платні на 3-4 місяці. Тому у 1995 році з шахт звільнилося 2,000 фахівців, а в 1996 році — 1,500. Обсяг промислового виробництва у 1996 році зменшився порівняно з 1995 роком на 21.9 відсотка. Спад виробництва зафіксовано на 419-ох підприємствах области.

ВВЕДЕНО В ДІЮ ДВІ НОВІ ҐАЗОВІ СВЕРДЛОВИНИ

СИМФЕРОПІЛЬ. — Прем'єр-міністер Автономної Республіки Крим Аркадій Демиденко поінформував Президента України Леоніда Кучму та прем'єр-міністра Павла Лазаренка про введення в районі Чорного і Азовського морів двох свердловин на ґазоконденсатному родовищі "Штормове". Вони дають 300,000 кубічних метрів ґазу та 30 тонн ґазового конденсату на добу. Змонтовано і здано в дію підводний ґазопровід довжиною 3.8 кілометра. Всі роботи виконало державне виробниче підприємство "Чорноморнафтоґаз".

ПЛЯНУЮТЬ ВИПУСК ЦІННИХ ПАПЕРІВ

КИЇВ. — Тут у Кабінеті Міністрів України обговорено питання емісії державних цінних паперів для фізичних осіб. Згідно з прийнятим рішенням, цінні папери для фізичних осіб можуть бути не лише електронічних форм, але й матеріяльних. За попередніми розрахунками дохід таких цінних паперів може становити річний рівень інфляції плюс один відсоток. Номінал зобов'язання буде 50 або 100 гривень. Питання щодо обсягів емісії покищо залишається невирішеним.

НАЯВНІСТЬ ЧУЖИХ ВІЙСЬК СПРИЧИНЮЄ НЕСПОКІЙ

КИЇВ. — Заступник міністра внутрішніх справ України Леонід Бородич повідомив, що в Україні порушено карну справу проти заступника командира бриґади морської піхоти Російської Чорноморської фльоти Валерія Новікова. Російська преса минулого тижня намагалася надати цій кримінальній справі політичного забарвлення, але довідавшись про наявність неспростовних фактів, які доводять злочинну діяльність затриманого В. Новікова, втихомирилися. Злочинні дії російського командира не змогли спростувати і керівники Чорноморської фльоти. "Є зацікавлені особи, партії, мабуть і закордонні наші колеґи, так звані друзі, які хочуть надати цій справі політичного забарвлення, а є факт затримання злочинної групи в Україні, у складі якої був і російський підполковник. Використовуючи службове становище, він надав злочинцям приміщення для стрільб і продавав їм вибухові речовини, пояснив Л. Бородич. У злочинців вилучено три автомати Калашнікова, п'ять гвинтівок, 15 кілограмів тротилу, дев'ять гранант, боєприпаси, детонуючий шнур тощо. Назакінчення В. Бородич сказав: " було б спокійніше, коли б на території України не було закордонних військових формувань".

РУХ БОРЕТЬСЯ З МАФІЄЮ

КРЕМЕНЧУК. — Тут з ініціятиви місцевої організації Народного Руху України створено організацію "Рух проти мафії", мета якої контролювати виконання правних норм структурами влади. Засновники організації вважають, що її діяльність буде неабиякою допомогою правоохоронним органам.

У СВІТІ

МОСКВУ У П'ЯТНИЦЮ, 24-ГО січня, залишила комісія Міжнародного валютного фонду, котра перевірювала діяльність Росії згідно з вимогами ухваленої 10 блн. дол. трирічної позички. Завданням комісії було з'ясувати чи є підстави для того, щоб виплатити Росії дві 340 млн. дол. рати згаданої позички. Одначе виплачення рат може бути затримано, бо виїжджаючи у п'ятницю члени комісії ствердили, що не могли закінчити перевірки економічного стану країни. Томас Волф, представник МВФ, сказав, що вони мусять дальше самі працювати над закінченням підрахунків, а це забере кілька днів, і аж тоді комісія зробить рішення.

В АМЕРИЦІ

ГОЛОВНИЙ ПРОКУРАТОР ЗСА у четвер, 23-го січня, гостро скритикувала Савдійську Арабію за її цілковиту неспівпрацю у слідстві терористичного вибуху на військовій базі в Дгаграні минулого червня, де загинуло 19 американських військовиків летунства. Дженет Ріно та її гостра критика савдійців є різким оборотом у наставленні уУряду президента Билла Клінтона, члени якого досі завжди хвалили савдійців за співпрацю. Своє невдоволення браком співпраці урядових чинників Савдійської Арабії висловив також директор ФБІ Луіс Фрі та підкреслив, що висліди слідства ФБІ не може підтвердити, бо їм не дано можливости перевірити будь-які докази.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Крути

Напередодні 79-річниці бою під Крутами 29-го січня 1918 року, його причин і наслідків сьогодні не потрібно вияснювати, бо на це у призначеному нам об'ємі немає місця. Неможливим є також в кількох уступах розказати про тих молодих студентів, учнів і гімназистів, повних чистого, нескаламученого патріотизму, які на жертівник волі Незалежної Соборної Української Держави віддали все те, чим їх самих обдарував добрий Господь — молоде, у повному розквіті життя.

Одначе конечним є ствердити, що бій під Крутами — це один з найбільш промовистих доказів жертвенности українського народу у боротьбі за право бути господарем на своїй землі. Крути — це кінцева заплата за багатолітнє рабство і перший крок до волі, це ідейний перелом в тодішній українській дійсності, це дороговказ у майбутнє і приклад безмірного героїзму першої когорти вістунів отого майбутття.

Безвусі, юні вічно молоді,
Ви склали голови за рідний Київ,
Скріпивши крок державницькій ході,
Вписавши подвиг у свободи вияв.

Сьогодні з перспективи років можемо ствердити, що подвиг і смерть 300 юнаків під Крутами — це не тільки їхня молодеча жертва державі, це в першу чергу справжній смолоскип у майбутнє. Їхня мужність і посвята стали дороговказом боєвикам ОУН, бійцям УПА, воїнам Дивізії „Галичина", дисидентам, шістьдесятникам, як і отій студентській молоді з наметного містечка на граніті перед Верховною Радою в Києві. Всі вони з гідністю прямували крутянцями вказаним шляхом, щоб завершити їхній почин — власною жертвою окупити світле майбуття Україні. Вони не тільки нащадки славних крутянців, але також і подвижники їхнього чину — самопосв'яти, жертви та безкорисливої любови до України, її народу і культури. Як і колишні крутянці, вони зуміли боротись з сильнішим ворогом, гинути у кривавих боях і одночасно перемагати вірою, що їхня жертва принесе плоди.

Нині ми є свідками того, що їхня жертва не була даремною, розпочата ними нова героїчна доба української історії знайшла своє величаве завершення у відновленні Незалежної Соборної України. Одначе цього завершення ми всі мусимо берегти — глибокою вірою у власні сили, а не сподіватись на допомогу інших. Не допустімо знову до того, щоб виручатися іншими та прохати їх,

Чужинче, йди і Україні
Скажи...

самі будьмо керманичами власної долі та гордо заявляймо перед світом,

Що Україні вічно бути,
Про Україну всім почути,

бо це Богом дане нашому народові право.

Крути також послужать для людства незаперечним фактом підступу безчесного ворога, що пропагуючи кличі міжнародного братерства готував свої червоні полчища на поневолення України. Крути — це доказ того, що цьому „братньому" північному сусідові ніяк не можна довіряти ні тоді, ані тепер і напевно також у майбутньому. Мирного та добросусідського співіснування біла, червона і теперішня „демократична" Москва не розуміла, не розуміє і не зрозуміє. Вона знає і розуміє тільки одне — силу, це єдине, що поважає і відповідно оцінює. Сила в будь-якому вигляді — доляра, війська, ядерної зброї, чорного золота чи зорганізованої злочинности для більшости це факти, у величі котрих переконувались, переконуються та дальше віритимуть.

Про це в першу чергу мусять пам'ятати сьогодні всі ті, котрим дорога доля молодої української держави. Тобто, кожний хто почуває себе спадкоємцем переданого крутянцями смолоскипу майбуття, де б вони не були — в Україні чи діяспорі. Бо віддати цей обов'язок в руки тих, що після п'ятиріччя ще дальше мріють про „єдіную нєдєлімую", а їх, на наше нещастя, всюди вистачає, може закінчитись небажаними наслідками. Тому плекаймо, зокрема серед молоді, віру самопосвяти в ім' я кращого майбутнього України та її народу.

...Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні прислати до редакції „Свободи" разом з двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Наталія Кібець

КРУТИ

Крути — залізнича станція на Чернігівщині на лінії Москва–Бахмут–Київ, відома з українських оборонних боїв у січні 1918 року перед наступом большевиків на Київ. Там 29-го січня відбувся бій сотні Юнацької школи ім. гетьмана Б. Хмельницького, сотні студентського куреня стрільців та чоти гайдамаків (разом біля 600 бійців) з чотиритисячним большевицьким загоном. В цьому бою загинуло більше половини бійців, між ними сотник Омельченко, командир студентського куреня.

Опір під Крутами стримав на кілька днів здобуття Києва большевиками, що мало великий вплив на успішне закінчення Берестейського договору. Не меншим було моральне значення бою, що став символом жертовности, в якому виховувались покоління молоді, зокрема студентської та пластової. В західній Україні та на еміґрації крутинцям присвячені численні твори, зокрема поезії і популярні брошури. Початкова бібліографія зібрана А. Фіґолем у „Студентському Шляху", числа 21, 33, 34 за 1933-34 роки. У 40-ліття бою бід Крутами ЦеСУС видав брошуру В. Яніва „Битва під Крутами" англійською мовою.

Людмила Старицька-Черняхівська в своєму сло-ві в часі похорону героїв Крут сказала так:

„На вас, завзятці-юнаки, що возлюбили Україну, кладу найкращії гадки, мою сподіванку єдину... Їх нема... Кого ми поховали? Хто зважить той жаль? Зберіть усі хмари з усього світу й не складете тієї нерозжалованої туги, що повила серце... Жалю немає ваги... Найпалкіші діти України, найдорожчі жертви на залізний вівтар волі... Історія знає багато жертв, але такої сторінки вона ще не розгорнула перед людськими очима.

Чи сподівалися ці юнаки нагороди, коли вирушали в бій? — Вічної смерти... Чи вони вірили в свою перемогу? Чи сподівались на свою силу? Ой, ні!... Чи то були знавці, окурені порохом? Чи були вони призвичаєні до військової справи? Ні, і ще раз ні! То були гімна-зисти й молоді студенти, непризвичаєні до військової справи. Вони не визнавали ні права війни, ні права смертної кари. Їх душам було огидне кожне насильство, убийство, бій... І вони пішли... Коли вдарив останній час Україні, вони пішли — 400 юнаків проти 13,000 большевиків. Вони сподівались засипати своїм трупом повіддю прорвану гатку. І полягли усі... Чи вони не відали, проти кого йшли? Поки історія людська буде існувати, доти будуть усі, і далекі нащадки наші, з огидою згадувати страшне слово „большевик".

Все те відали юнаки. Вони йшли свідомо на нелюдські муки, щоб затримати ворога, щоб дати можливість Україні підписати мир з Центральними державами, що дасть щастя і спокій народові нашому. Народові, що сам пізніше потяг за большевиками і постав проти своїх. Чи тож треба було їм вмирати? Вони всі понесли жертву на благо батьківщини. Вони віддали свою молодість, радість, щастя, нерозжаловане горе кревних і молоде своє життя. Страшно вмерти, але ще страшніше загинути марно.

Того дня, коли большевики вступили в Київ, коли здавалось, усе загинуло, прийшла до мене мати одного з поляглих юнаків та впала передо мною навколішки. 'Я мала одного сина, як сонце в небі, — сказала вона, — і він пішов проти большевиків. Коли б я йому сказала одне слово, коли б я прохала його лишитись, він пожалував би мене і застався б зі мною, але я не сказала ні слова; коли Україні потрібні наші діти, хай ідуть. Тільки скажіть мені, покляніться мені, що Україна не загинула, і тоді я не буду плакати, не буду вбиватися за єдиним моїм сином'.

Заради цих матерів, заради цих юнаків-героїв, ми повинні всі, що лишилися живими, поклястися на цій могилі — віддати Україні все наше життя. Тільки всесильною працею на життя України можемо ми поквітувати їх жертву та зняти з них тягар марної, німої смерти.

Діти України, старші і малі! Ця могила — наш храм! Минуть роки, десятки років, сторіччя, — пам'ять про юнаків-героїв не загине во-вік. Вона світитиме не тільки українцям, а й всім, обраним Богом людям, що покладають життя своє во ім'я

(Закінчення на стор. 3)

Наталія Кібець

Про тих безсмертних

Не забути ніколи могил тих безсмертних,
Де лежать оті наші надії відважних часів,
Де поміж деревами, понад теренами
Цвіт яскравий калини зацвів.

В нас і сум, і радість, і мрія у серці,
Про пориви відважних, що тут полягли,
Коли вітер буремний з України повіяв
І простори широкі для відваги розкрив.

Повні мужности, сили, відваги —
За Україну — всі йшли вони в бій,
Та нагло замовкла їх пісня відваги,
Поміж бур'янів — скошених нив.

Не забути ніколи могил тих безсмертних,
Як не забути відважних тих днів,
Віримо, що слава їх до нас ще поверне,
Тоді понесемо її — як птахи у вирій...

Ярема Купчинський

Крути

Коли змагалися ранені дні
З тяжким питанням — бути чи не бути,
Тоді упали пристрасні вогні
На Крути.

Ішли ряди хоробрих юнаків,
В руках їх кріс, у серці жар любови —
„Ми зломимо проклін грізних віків —
Окови!"

Гуляла смерть і впав залізний град.
Хитнулися борців прорідлі лави —
„Ніхто із нас не вернеться назад!
До слави!"

І втихло все, лиш в білому снігу
Лишилися дивні червоні квіти...
І вихор знов почав в мертвім степу
Шаліти...

Кровавим цвітом сплачена ціна
За віщу відповідь питання — БУТИ!
Безсмертям сяє зоряна луна
Крізь Крути.

Богдан Ігор Антонич

Крутянська пісня

Спом'янімо в пісні славу Крутів,
Найсвятіше з наших бойовищ!
Крути! Крути! — смолоскип в майбутнє.
Підіймемо наші душі ввиш!

Крути! Крути! Це за Батьківщину
Стати муром, шанцем душ і тіл.
Крути! Крути! Мужньо, воєдино
Прямувати в найсвятішу ціль.
Крути! Крути! Час розплати близько,
Вже червоний ворог кари жде.
Крути! Крути! Вічне бойовисько
За майбутній, за світліший день.

Крути! Крути! Мужність і посвята,
Вірність, що міцніша понад смерть.
Криту! Крути! Горда і завзята
Кличе пісня і веде вперед!

Роман Рахманний

БІЙ ПІД КРУТАМИ

У зв'язку з радісним святом української державности в січні кожного року відзначено теж сумні роковини загибелі значного числа молодих вояків Української Народної Республіки в бою під Крутами 29-го січня 1918 року.

Щоб належно оцінити бойовий подвиг молодих українських добровольців з нинішньої перспективи, треба пригадати загальне становище в Україні та світі протягом січня 1918 року.

Цілий світ стояв тоді у вогні Першої світової війни. Вона для Англії, Франції, Німеччини і Америки закінчилася щойно в листопаді того року. Тому нічого дивного, що хоч у самій Росії вже володів большевицький уряд і готовився підписати мир з Німеччиною, в січні 1918 року на території України знаходилася мільйонова російська армія. Була вона деморалізована і небоєздатна, але суцільно протиукраїнська.

У Києві діяв перший парлямент відновленої української держави — Українська Центральна Рада. Її уряд намагався встановити українську адміністрацію на своїй території. Для цього конечно було треба замирення і звільнення багатотисячних мас українців з російської армії. Тому уряд Української Народної Республіки вислав свою делеґацію до Берестя Литовського, де велися такі переговори між Росією і Німеччиною. Далі воювати за інтереси Росії, Англії та Франції українцям не було ніякої потреби, бо українців насильно втягнули в Першу світову війну росіяни.

Щоб діяти суверенно в міжнародних стосунках, Українська Народна Республіка 22-го січня 1918 року проголосила себе незалежною державою. Тим часом російський большевицький уряд вже вислав свої військові частини проти України з метою прилучити її насильно до Росії. Водночас у Києві большевицькі однодумці розпочали збройне повстання проти законної української влади. Поки головні військові частини Української Центральної Ради придушували це повстання, відділи українських юнаків і студентів-добровольців обороняли вузлову станцію Крути на північний схід від Києва.

В тому цілоденному бою українці мали значні втрати: понад 250 учнів юнацької школи, 30 студентів і десять старшин загинули на полі бою або попали в полон і були замордовані російськими червоногвардійцями і матросами. Ось так ворог мстився за те, що його швидкий похід на Київ зупинено.

Таким чином бій під Крутами не був випадковим. І не був трагічною чи соромною помилкою українських військовиків і політиків. На війні бувають різні помилки і соромні поразки навіть у найдосконаліших арміях. Але бій під Крутами був реґулярним оборонним боєм, в якому недосвідчені молоді вояки та старшини дали гідну відсіч переважаючим силам росіян з кількалітнім фронтовим досвідом.

Завдяки успішному опорові нашого молодого вояцтва український парлямент міг продовжувати своє основне законодавство в Києві. Присутність українського уряду в столиці була переконливим доказом для чужоземних урядів, що Українська Народна Республіка — це живий і діючий партнер у міжнародній політиці. Те, що Українську Народну Республіку визнали тогочасні могутні Центральні держави; те, що українська держава встоялася ще протягом наступних трьох років всупереч перевазі багатьох ворогів, було наслідком саме таких героїчних боїв, як той, що його дала під Крутами українська молодь. Можна сказати з гідним смутком і гордістю: ці молоді українці мусили вмерти, щоб Україна жила, як відроджена нація і самостійна держава.

Але бій під Крутами має також міжнародне значення. Коли в березні 1918 року українські війська звільнили Київ, а український уряд повернувся в столицю, тоді віднайдено тлінні останки деяких погиблих в бою під Крутами і похоронено їх на Аскольдовій могилі. Президент Української Республіки Михайло Грушевський висунув тоді обвинувачення на адресу росіян, кажучи: „Каїне! Де брат твій?.."

Бо й справді, наїзд на Україну вчинили ті самі росіяни, які разом з українцями боролися проти гнобительського царського режиму. Російські большевики визнали були принцип самовизначення народів, а уряд Леніна визнав Українську Народну Республіку незалежною державою. Своєю аґресією супроти України в січні 1918 року Москва доказала, що вона ніколи не зміниться. Українські оборонці під Крутами наочно розкрили імперіялістичне обличчя ніби нової Росії.

В цьому друге значення бою під Крутами.

Мирослав Семчишин

„Лицар української сценічної культури"

(Творчий шлях Валеріяна Ревуцького)

I

У багатій галактиці діячів української культури, що репрезентують різновиди своєї творчої діяльности, звертають на себе увагу передовсім талановиті майстри пера, музики, пензля чи сцени. Вони творці своєї рідної культури, її типових особливостей, тієї культури, що змагає до своєрідного універсалізму, до синтетичного сцілення із світовими культурними надбаннями.

Упродовж кількох останніх років ми читали про те, як рідна українська земля і її чільні представники у сфері духовости щиросердечно гостили і гідно вшановували передових діячів українського культурного процесу діяспорної України, процесу, що жив і розвивався у дуже складних умовинах чужини. Нова Україна, визволена, в сфері духовости, з прокрустового ложа соцреалістичного догматизму, зуміла дуже швидко оцінити той великий вклад діяспори, що його ми внесли в скарбницю українського мистецтва чи науки; нові, вартісні здобутки, які документують правдиву, несфальшовану, невикривлену українську духовість. Наших кращих поетів, прозаїків, вчених, передових діячів культури земляки наші нагороджували у столичному Києві преміями, почесними грамотами, академічними титулами, а то й святковими концертами.

Одним з таких був довголітній дослідник українського модерного театрознавства, автор кількох книжок, присвячених чільним корифеям українського модерного театру, професор університету і в сфері театрології вчений Валеріян Ревуцький. За словами заслуженого для мистецтва України діяча Ростислава Пилипчука, Ревуцький — це „справжній лицар української сценічної культури", якого ще у 1995 році обдаровано нагородою Івана Котляревського (усю вартість цієї нагороди в грошах В. Ревуцький подарував на фонд найздібніших студентів театрального мистецтва Київського Університету.

За останніх 50 років справді творчої праці у ділянці театрознавства В. Ревуцький зайняв безперечно передове місце серед інших, сучасних йому, дослідників, авторів праць, присвячених театральній справі. Коли поглянути в минуле українського театру, то воно особливо багате, різновидне і тісно сплетене з окремими епохами життя народу. Має воно за собою кількасотлітню історію, свою періодизацію і становить окрему частину того великого і безперервного культурного процесу, що визначає багатство нашої культури.

Дослідницькі праці про український театр почали появлятись наприкінці XIX та на початку XX століть. Вони відображують увесь той розвиток, сказати б, нестримний лет від первооснов старовинного театру, через добу козацького барокко, аж до часу формування світського театру, побутово-етнографічного аж до нового, що зародився в роки „грози і бурі" української визвольної революції та становлення української дер-жавности.

Театрознавство — наука дуже молода, а в Україні вона розвинулась тільки за останніх 30 років. Чимало дослідників працювало над старим українським театром, але це були студії про особливості сценічного мистецтва, його формування чи про його прикметні риси. Воно, в основному, мало характер літературознавчий. Дослідники театру давнішого періоду розглядали театральні презентації виключно з погляду драматургії і присвячували окремі студії режисерам чи акторам великого масштабу. З цього саме аспекту підходили до українського театру такі визначні дослідники, як Франко, Возняк, Чернецький, Стешенко і навіть дуже вагома праця одного з новіших дослідників нашого театру Дмитра Антоновича („Триста років українського театру" Прага, 1925 р.) належить теж до тієї категорії.

Процес, що його перейшов український театр за сотні років свого розвитку і закріплений у десятках студій, це все нам добре і важне, бо леґітимує нас як націю, де театральна культура завжди була на відповідній висоті. Доба Визвольних змагань і кілька перших років після провалу української державности, проголошеної січневими актами, яку замінила т. з. Совєтська Україна, започаткували духове відродження національно-культурного життя, що згодом, в результаті сталінських репресій, дістало назву „розстріляного відродження". Це був початок формування нового українства, з новими ідеями, новими формами культурного себевиявлення.

Ця короткотривала доба „українізації" стала теж вирішною у розвитку чи радше еволюції українського театру. Із трьох драматичних театрів, що існували в Києві 1918 року, окреме місце займав „Молодий театр" під мистецьким керівництвом Леся Курбаса, який поставив собі завдання рішучо відійти від етнографічно-побутового театру і спертись на модерні течії західнього (світового) театру, які виникли по Першій світовій війні. Вслід за цим приходить до зформування у 1922-23 років театрального об'єднання „Березіль", що стало зав'язком експериментальної театральної студії під цією ж назвою. Ідейно-мистецький напрям надав їй геніяльний Лесь Курбас (1887-1934?), що його програмовим гаслом було — „Спертися на активне, а не пасивне світосприйняття". Тут і джерело захоплення експресіоністичним театром славнозвісного німецького режисера тих років Макса Райнгардта. У режисерованих ним виставах сильно відчувався експресіоністичний стиль, що характеризувався особливими засобами акторської гри.

(Закінчення буде)

Мелодій срібнодзвінний водограй

Серце українця не залишиться незворушним і байдужим, а озветься щирим захопленням, заб'ється прискорено у відповідь на срібні звуки такої близької, рідної і неповторної бандури. Зрадіє, мов мала дитина, яка вздріє в квітучому лузі квітку краси незвичайної, а на очі навернуться щасливі сльози. Саме такі відчуття заволоділи серцем юної студентки Івано-Франківського музичного училища ім. Д. Січинського Марти Шевченко, коли вперше почула бандуру. А сталося це понад три десятиліття тому, коли вона студіювала мистецтво диригування хоровими колективами у відомих на Прикарпатті музикантів А. Ставничого, Б. Катамая.

Тріо бандуристок „Жайвір", (зліва): М. Шевченко.

Щоб глибоко і серйозно опанувати мистецтво гри на бандурі, поєднуючи його з вокалом, Марта перейшла до кляси бандури, яка саме тоді відкрилася в музичному училищі. І зовсім не турбувало її, що довелось це зробити, втративши додатково цілий рік, адже попереду було ще ціле життя, яке вона вирішила остаточно присвятити бандурі. І сталося так, як вона того бажала.

Ще перебуваючи в училищі, опановуючи секрети музичного мистецтва, М. Шевченко разом із своїми однокласниками створила вокальне тріо.

Звичайно, на шляху до осягнення вершин філігранного мистецтва гри на бандурі траплялися труднощі і прикрі невдачі, але перепони тільки допомагали їй долати високопрофесійний задум. Її перша вчителька гри на бандурі і перша організаторка та керівниця кляси бандури в музичному училищі, нині вже покійна Ірина Стефанович дала багато доброго, повчального і корисного молодій студентці, за що Марта й досі згадує її зі щирою вдячністю і глибокою шаною.

Ірина Стефанович була справжнім пропагандистом бандури, досконало володіла цим інструментом, сама віддано любила його і цю любов щедро переливала в душі своїх вихованців. Спочатку їх було троє, і серед них Марта Шевченко. Доречно сказати, що з тих трьох її теперішня братова Раїса Кузьменко нині керує капелею бандуристів у Чернівецькому музичному училищі.

У творчій біографії Марти був ще один високопрофесійний і талановитий наставник — відомий не лише в Галичині бандурист, професор Львівської Консерваторії Василь Герасименко. Від нього вона перейняла не лише секрети майстерности гри на бандурі, але й вчилася терпінню і наполегливости, вмінню не впадати в розпач, коли траплялися труднощі. Та це було коротко, бо вслід за ними приходили справжні успіхи.

В 1968 році створила і очолила першу в Івано-Франківщині капелю бандуристів. Звичайно, Марта не могла бути сторонньою від цієї справи, тому стала однією з перших учасниць капелі.

І от вже по двох роках після свого народження капеля стає лавреатом конкурсу народних інструментів у Києві, а також здобуває почесне звання „народна самодіяльна". А тимчасом повернемось до перших кроків творчого Мартиного життя. Після закінчення музичного училища, ставши на самостійний шлях, почала вчителювати у клясі бандури в тодішньому Івано-Франківському педагогічному інституті ім. В. Стефаника (тепер Прикарпатський Університет) та викладачем в Івано-Франківській дитячій музичній школі.

Паралельно організовує і очолює тріо бандуристок „Срібний передзвін" при Івано-Франківському Народному Домі. До речі, цей ансамбль існує донині, і в 1997 році відзначатиме своє двадцятиліття. Тоді ще, в пединституті, створює хоровий ансамбль — тріо бандуристок, а також керує мішаними хорами в Державному Інституті проєктування міст.

Народжена в сім'ї священика, реґента церковних хорів, Онуфрія, який не лише керував хорами, але й організував літургійні хори та обробляв церковні пісні, Марта з дитинства пішла в світ музики, пливла по лагідних хвилях церковних співів, які вливалися у вразливу дитячу душу хвилюючим потоком гармонійних звуків. Успіхів у ансамблю було немало. Був лавреатом декількох всеукраїнських фестивалів, всесвітнього фестивалю у Чехо-Словаччині, телетурніру „Сонячні кларнети", відбув концертні мандрівки по Румунії, Югославії, в Києві тощо.

З хвилюванням і радістю шанувальники мистецтва дивилися на телебаченні фільми Львівської та Чернівецької телестудій. Ці фільми знімалися на тлі мальовничої природи Прикарпаття і мелодії пісень, що звучали у виконанні тріо, ставали виразнішими, ще глибше проникали в душі глядачів, викликаючи щире захоплення невмирущими перлинами пісенного мистецтва народу, гордість за цей народ; утверджували віру в його незнищенність, в його духовне і національне відродження. До проголошення незалежности України тріо переважно виконувало ліричні пісні. Окрім народних, які охоче обробляла для тріо Марта, вона пропагувала і була першим виконавцем пісень місцевих композиторів.

Глядач був свідком творчого зростання колективу, бачив і чув його на сцені міста і області, відчував, з яким захопленням і вдячністю за справжнє свято пісенного мистецтва сприймали їх гладячі. Щиро і глибоко був схвильований і прикарпатський поет Роман Юзва, пісню на слова якого виконувала художниця Зоя Слободян. Земна краса, яку зустрінеш рідко, натхнена одкровенням чистоти... Летять у парі з лебедем лебідка, сумне ячання рокотів з висоти... Але це пісня — не тільки Романова. Вона народилася в душі Зої Слободян, а стала на крило з легкої руки Марти Шевченко і її подруг... І от прийшов той печальний час, коли улюбленої вчительки, Ірини Стефанишин, не стало. Діяльність капелі бандуристів на тривалий час припинилась: здавалося, що разом з її творцем вона відійшла у вічність. Але Марта вирішила продовжувати традиції учительки, високо тримаючи рівень виконавської культури шанованого у Прикарпатті ансамблю. Вона взяла на себе ношу нелегку і відповідальну ношу. Взяла і понесла як прапор нашого народу.

Очоливши колектив, М. Шевченко знайшла матеріяльну підтримку у відділі культури Івано-Франківського обласного виконкому, в стислий час опанувала з капелею новий репертуар, до якого увійшли духовні, козацькі, стрілецькі, повстанські пісні, пісенні твори з багатющої скарбниці Шевченкіяни. Два роки тому капеля стала лавреатом на святкуванні 180-ої річниці від дня народження Т. Шевченка, успішно захистила звання „народна самодіяльна". З учасників капелі М. Шевченко створила кілька ансамблів малих сценічних форм: родинне тріо „Жайвір", в якому співає разом з донькою та невісткою, чоловічий ансамбль бандуристів та тріо сестер бандуристок родини Дудюків.

Крім народних пісень, капеля на високому мистецькому рівні виконує твори світової та української клясики. Час іде. Час непростий і скрутний з огляду на матеріяльний стан. Пишу ці рядки не задля того, аби в черговий раз поплакати на гірку долю безталанної України, бо й так тих плачів, часто не щирих, забагато. Пишу це для того, щоб підкреслити ту самовідданість, безкорисливість, вірність високому мистецтву, яку виявляють учасники капелі та її керівниця в першу чергу. І в цих умовах капеля вдосконалює свою майстерність, поповнюється новими обдарованими учасниками, оновлює і розширює репертуар, йдучи до освоєння все складніших творів.

На сьогодні в капелі беруть участь як професіоналісти, так і аматори. Серед них слід назвати заслужену артистку України, солістку Гуцульського ансамблю пісні і танцю Валентину Ткаченко, артистку Івано-Франківського обласного музично-драматичного театру ім. І. Франка, заслужену артистку України Галину Талалай, викладача дитячої музичної школи Ольгу Борискевич.

Окремо кілька слів треба сказати і про учнів Марти. Ось одна з її учениць — Леся Михайлів, випускниця педагогічного факультету Прикарпатського Університету — нині провадить студію бандури в приміському селі Угорниках. Ще одна її учениця, випускниця Прикарпатського Університету Любов Кецвало, веде клясу бандури на кафедрі професора цього університету, заслуженого діяча мистецтв України М. Сливоцького.

...Сидимо з Мартою у невеличкій клясі школи число 2. Поруч — дві юні учениці з бандурами — Оля Пасічник та Наталя Тимочко. Запитую дівчаток, за що вони полюбили бандуру? В один голос юні бандуристки відповідають: „За гарне звучання". Що до цього можна додати? Мабуть, цією відповіддю не вичерпується розмаїта гама почуттів, яку викликає гра на бандурі і спів у її неповторному супроводі. Просто дівчатка, очевидно, більше відчувають, ніж говорять. А про Марту Шевченко розмову можна було б вести без кінця. Мовлю щиру і захоплену. Бо вона на це заслуговує. Але краще допомагаймо їй, ходімо на концерти капелі, підтримуймо морально і матеріяльно. Хай же щастить їй і всім учасникам капелі.

Н. Н.

Розмова з науковцем з України

Українська громада в Німеччині збагатилась науковою особистістю — Дарією Тетериною-Блохин-Бойко, яка переселилась на постійно з України до Мюнхену. До нас дійшла вістка, що Д. Блохин-Бойко присвоєно звання члена-кореспондента Української Вільної Академії Наук в Ню Йорку, тому ми вирішили перевести з нею інтерв'ю.

П. Розкажіть, будь ласка, про вашу наукову діяльність, за яку удостоєно вас цим високим титулом, та як ви взагалі почуваєтесь в новому оточенні на Заході, яка ваша професія в Україні?

В. Якщо чесно, то для мене дуже важко, що раптово втратила я своє призначення педагога-психолога. Я дуже люблю свою викладацьку та

Дарія Тетерин-Блохин-Бойко

наукову працю, а тут раптово все обірвалося. Хоча наукової праці і тут не покидаю, підтримую зв'язки з науковим світом України, пишу наукові праці, що і дає мені натхнення в житті. Тішуся, що повсякденною працею добилася деяких успіхів у науковій діяльності й знаходжуся в розквіті сил і бажанні продовжувати науково працювати.

П. Які цілі ви ставили в своєму житті?

В. Напевно не помилюся, коли скажу, що першим і найголовнішим моїм завданням було — виховати і дати освіту своїм дітям; виховати у них людські, глибоко релігійні почуття, а також любов до своєї батьківщини і народу, що й вдалося мені: донька і син мають високі освіти і чисту мораль. Син — лікар, всі свої знання віддає допомозі хворим людям в Києві, донька — піаністка і педагог, дає змогу психологічно відволікати людей хоч тимчасово від їхніх турбот і прикрощів. І хочу сказати про своїх дітей коротко: дай, Боже, мати всім таких дітей.

А поза тим все своє життя і до останньої хвилини буду поповнювати себе знанням, щоб віддати його іншим у навчанні й вихованні дітей на добро свого народу.

П. Над яким питанням ви працюєте на Заході?

В. Працюю над тим, чого не змогла взяти в період свого навчання. Маю можливість вивчати в Українському Університеті історію України, історію культури, філософію. І всі ці знання стараюся поєднувати з психологією і педагогікою. Великих успіхів ще не досягнула, хоча уже тут написала дві монографії: „Історичний розвиток українського романтизму" (психологічно-філософічні аспекти) і „Романтичне в ментальності українського народу" та ряд статтей літературного й історичного порядку.

П. Що ж було найбільше приємним у вашому житті?

В. Найбільш приємним для мене було те, що таємним голосуванням дійсних членів УВАН мене обрано членом-кореспондентом Української Вільної Академії Наук у ЗСА. І ця почесть ще більше зобов'язує мене працювати і бути корисним для свого народу.

П. Які ваші пляни на майбутнє?

В. Мене цікавить проблема становлення свідомости української нації, удосконалення та вплив її на вихід України з кризового стану, над чим і працюватиму.

Інтерв'ю провів
Б. Шарко

МИНУЛОГО РОКУ ВТРАТИВШИ дев'ять із своїх працівників Міжнародний комітет Червоного Хреста в Женеві розглядає можливості збройної охорони для своїх теренових працівників в інших країнах світу. Така розв'язка буде зміною довготривалої традиції цієї організації, що досі тільки своєю, в цілім світі відомою відзнакою червоного хреста охоронялa своїх працівників. Нині справа виглядає зовсім інакше, немає колишнього пошанівку відзнака цієї швайцарцями керованої доброчинної організації, тому й розглядають справу охорони своїх працівників. Минулого року в Чечні вбито шістьох працівників Червоного Хтеста, а трьох у Бурунді, що представляє найвище число жертв у 133-річній історії організації.

У Ла Салл обговорювали економіку України

Професори та студенти, котрих турбують питання навчання з економіки і комерційної діяльности в Україні, відбули конференцію, на якій обговорювали ринкові зміни в Центральній Европі. Всі учасники конференції є причетними до академічного і культурного обміну під назвою „Проект Ла Салл — Україна". У першому ряді зліва: Д-р Сузан Борковскі, професор розрахунків, д-р Джеймс Талаґа, керівник Ласаллського департаменту торгівлі, Наталія Паращук і Лідія Кушплер з Львівського Інституту Менаджменту та Андре МекКой, консультант для України від Наукового центру Міського університету Філядельфії. У другому ряді зліва: Д-р Джеймс Келлі, професор фінансів, д-р Лев Рудницький, керівник програми Центральної і Східної Европи при Ла Салл університеті, Володимир Бачинський і Сергій Коваленко з Львівської Школи Менаджменту і д-р Маджід Тавана, керівник департаменту менаджменту при Ла Салл університеті.

Крути...

(Закінчення зі стор. 2)

ідеї, во ім'я брата свого. Для нас ця могила лишиться навіки полум'ям віри, вона дала нам незабутнє минуле. Це друга буде свята могила над Дніпром. У хвилини відчаю, у хвилини занепаду, у хвилини знесилля будуть приходити до неї старі й малі, щоб відживитись тим святим вогнем ентузіязму, який палатиме тут під камінним хрестом.

Діти України!... Це ваша могила, вона буде тим дзвоном, що живих кличе, не дасть нам спинятись, не дасть забути".

Хай же цей день стане днем шкільної молоді України. Щоб кожного роки молодь приходила на цю могилу молитися і складати братерську присягу, що вільна самостійна Україна буде жити; буде жити на радість майбутньому поколінню і нехай ворог не посягає більше на неї, на її волю, бо дістане добру відсіч.

Людмила Старицька-Черняхівська, народжена 29-го серпня 1868 року в Києві. Освіту дістала в гімназії. Якийсь час працювала в журналі „Києвська Старина", її твори (поезії) друкувалися в „Зорі", „Правді", „Літературно-Науковому Віснику" та інших. Крім поезій знана як драматург, прозаїк, перекладач, критик. Була активна в громадському житті. Належала до Спілки Визволення України (СВУ). У 1930 році була разом з чоловіком — лікарем О. Черняхівським заарештована, а у липні 1941 року разом з сестрою Оксаною Степаненко розстріляна в Дарниці під Києвом.

НЕОЧІКУВАНІ ПРИМОРОЗКИ, що навістили тому тиждень східне побережжя ЗСА від Нової Англії до Фльориди включно завдали великої шкоди зимовій городині та овочам на Фльориді. Баб Крофорд, відповідальний за сільське господарство стейту зазначив, що заподіяна морозом шкода виносити понад 250 млн. дол. За шкоди на Фльориді прийдеться платити цілій країні, бо немає сумніву, що ціни овочів і городини, а зокрема цитрусових овочів, значно подорожчають вже цими днями.

НАЙВИЩИЙ СУД ФРАНЦІЇ минулого четверга, 23-го січня, вирішив у цьому році судити колишнього міністра, 86-річного Моріса Папона, котрого оскаржують за участь у воєнних злочинах під час німецької окупації Франції. Конкретно М. Папона оскаржують за те, що, займаючи високе офіційне становище в Бордо у часі Другої світової війни, він свідомо депортував 1,500 жидів на певну смерть до німецьких концтаборів. М. Папон заперечує, що він був свідомий призначення депортованих і твердить, що його судять тільки на домагання деяких його особистих ворогів.

У ДВАДЦЯТЬ П'ЯТУ РІЧНИЦЮ відходу у вічність нашої найдорожчої МАМИ

бл. п.
ДАРІЇ ПЕРЕГІВСЬКОЇ з НАВРОЦЬКИХ

будуть відправлені поминальні **СЛУЖБИ БОЖІ** в церквах:

св. Юра у Ню Йорку, 31-го січня о год. 8:00 ранку;
св. Володимира в Ґлен Спей, 31-го січня;
св. Михаїла в Ню Гейвені, 16-го лютого.

Доньки — ІРЕНА МОКРІВСЬКА з родиною
— НАДІЯ ТРОЯН з родиною

11-го січня 1997 р. відійшла до Господніх Палат у вічність

бл. п.
МАРТУСЯ АННА ПРОЦІНСЬКА ФЛАННЕРІ

у повному розквіті життя.

Залишила:
синів — ДАНИЛКА та
— МІЦІ
чоловіка — МАРТИНА
та у безмежному болі всю родину.

Вічна пам'ять по тобі, Мартусю!

13-го січня ц.р. у м. Фінікс Аріз., на 78-му році життя помер багаторічний настоятель УПЦеркви св. Покрови в Сан Дієґо, Каліф.

бл. п.
о. ГРИГОРІЙ ВОЛКОВИНСЬКИЙ

ПОХОРОНИ відбулися у м. Фінікс з участю духовенства зах. Деканату на чолі з владикою Всеволодом.

Прибитим горем синові ВОЛОДИМИРУ і внукам ХРИСТИНІ й АНТОНОВІ висловлюємо глибоке співчуття.

УПРАВА і СЕСТРИЦТВО
св. ПОКРОВИ у Сан Дієґо

Ділимося сумною вісткою, що 23-го січня 1997 р. принявши найсвятіші тайни відійшла у вічність на 68-му році життя у Гілсайд, Н. Дж. наша найдорожча МАМА, і БАБЦЯ

бл. п.
ІРЕНА КЛИМКО ШПИРКА

дружина бл. п. Петра Шпирки

Залишила у глибокому смутку:

доньку — ЛЕСЮ з мужем ДЖАКОМ і двома донями КАРЕН і КЕЛИЙ
сина — РОМАНА
швагерку — ОЛЬГУ із сином ЗЕНКОМ в Україні
братову — АННУ КЛИМКО, дружину бл. п. ЛЮБКА КЛИМКА з дітьми ГАЛЕЮ, ОЛЕСЕМ і внуком ОСТАПОМ
кузинки — ЄВГЕНІЮ РОЛІК з чоловіком АРТУРОМ і дітьми
— АДЮ ГОЛОХОВСЬКУ з дітьми
— ОЛЮ ВЕСОЛОВСЬКУ

ПОХОРОН відбувся в понеділок 27-го січня 1997 р. о год. 8:30 ранку з похоронного заведення Литвин і Литвин в Юніон, Н. Дж. до церкви Непорочного Зачаття в Гілсайд, Н. Дж., а відтак на „Галливуд" цвинтар в Юніон.

„Самопоміч“ підтримує Менор коледж

Президент Менор Джуніор коледж, Сестра Марія Кекилія Юрасінська, ЧСВВ, прийняла дотацію в сумі 1,000 дол. від д-ра Володимира Бандери, касира Української Федеральної Кредитової Кооперативи „Самопоміч“ у Філядельфії. Передавши чек в імені кредитівки, д-р Бандера хвалив Менор коледж за його Студійний Осередок Української Культури, українську збірку книжок, річний фестиваль і підтримку студентів з України.

„Менор зробив тривалий вклад у релігійне і освітнє життя української громади в Америці“, — сказав д-р В. Бандера.

Д-р Бандера є членом Ради довір'я Менор Джуніор коледжу і професором економіки в Темпл університеті.

С. Зорій — керівник радіопрограми в Клівленді

Зліва сидять: інж. Роман Зорій, Лідія Шабінська-Вирста; зліва стоять: Софія Мельник-Бура і Степан Зорій.

4-го січня ц. р. з незалежних від української радіопрограми причин вона заперестала свої одногодинні пополудневі недільні передачі. Станція „Даблю Сі-Пі-Ен” в Клівленді під новим керівництвом поставила всім дев'ятьом національним групам, які мали свої передачі також в неділю, такі несприятливі умовини, які були не до прийняття.

Протягом довгих 40 років неполегливої, систематичної і продуктивної праці керівником української радіопрограми був Степан Зорій. Громадянство Клівленд — Парма з жалем сприйняло цю прикру обставину, відчуває її брак та наче створився певний суспільний вакум. Радіопрограма була річева, повчаюча, патріотична, різноманітна і колоритна. Степан Зорій часто використовував нагоди та влаштовував інтерв'ю з визначними особистостями з України і діяспори, підтримував нашу духову наснагу та пестив серце дібраними піснями і музикою. Українська недільна радіопрограма проводила і промощувала вагому працю і місію так в змістовному, як і в музичному аспектах, за що належиться признання і хвала передовсім довголітньому керівникові Степанові Зорієві та його штабові працівників — Софії Мельник-Бурій, Лідії Швабінський-Вирсті, Наталії Кріслатій-Ліщинській, Любі і д-р Володимирові Боднарам і ближчій родині Степана: доні Наталії, синові Зеньові, а передовсім синові інж. Романові.

Власники станції два рази в році влаштовували кампанію придбання для неї фондів. В цій кампанії звичайно домінували українці, і тоді крім згаданих вище осіб допомагали Оксана і Богдан Рожецькі, брати Богдан і Михайло Лішнянські та інші.

У великій мірі підтримувала на дусі Степана його працьовита та енергійна дружина Мирослава. Що неділі, слухаючи радіопрограму, ми були інформовані про події льокального характеру, а також і світові, передовсім з України.

На жаль, поважна недуга змусила Степана Зорія в 1995 році зменшити активність, а вже від травня 1996 року радіопрограмою цілковито проводив успішно його син інж. Роман. Треба підреслити, що молодий інж. Роман, мимо своєї щоденної професійної праці, стояв вповні на висоті свого завдання. Дозволю собі накреслити коротку сильветку тернистого життєвого шляху Степана Зорія. Він родився 15-го червня 1925 року в містечку Ходачкові Великому біля Тернополя. Батьки Степана Володимир і Емілія Рой мали 5 дітей (3 хлопці і 2 дівчини). Молодий Степан зростав і виховувався в релігійно-патріотичній атмосфері домашньої любови та гармонії. Батько був суспільним діячем, колишнім війтом, заможним та організатором кооперативи і інших льокальних установ та членом ОУН. Степан закінчив народню школу в Ходачкові, а потім ходив до гімназії в Тернополі, і закінчив її в Малій семінарії у Львові, в 1944 році. В 1944-1948 роках боровся в лавах УПА та закінчив старшинську школу УПА. В 1948 році, згідно з рішеннями провідників УПА, небезпечними рейдами переходить кордони і опиняється в Австрії. Там проживав в Лінцу, а потім в Інсбруку. З причини невідрадних та негігієнічних умовин рейду, крайнього вичерпання та відмороження ніг Степанові мусіли ампутувати одну ногу до коліна, а другу — до половини стопи. Степан, з притаманною йому вдачею та відвагою, бо смерть нераз заглядала йому в очі, не здавався долі, але мужньо пробивався в житті. Позаочно записався на університет у Відні і студіював. Подібно завзятий був і його молодший брат Зенко. Він ще малим хлопцем був змушений в підсовєтських невідрадних умовинах покинути рідну стріху. Аби якось вижити, тяжко працював у копальнях вугілля на Донбасі. Опісля успішно закінчив вищу Політехніку, а що був виїмково здібним і працьовитим, то з часом зайняв провідне становище головного інженера у найбільш промисловому центрі Сибіру, в Норильську, в залізо-вугільній галузі . Недавно Зенко приїздив відвідати брата Степана у ЗСА.

В повоєнних часах Австрія була просякнута комуністами-каґебістами. Небезпечно було там жити, і Степан був змушений залишити Австрію та в 1956 році переїхав до ЗСА, в Клівленд. Тут влаштувався на працю в Кредитівці, а також прийняв становище керівника української радіопрограми. Так тривало до 1984 року, поки через серйозну травму в автомобільному випадку Степан потрапив до шпиталів, де пролежав місяцями. В 1959 році вертає на коротко до Інсбруку і в травні 1959 року одружується з Мирославою Ковалінською. У жовтні того ж року його дружина приїхала до Клівленду.

На маргінесі хочу сказати, що родичів Мирослави, брата і сестер та її самої, крім тільки одної сестри, яка була тоді в УПА, в 1941 році комуністи вивезли на Сибір, далеко в північні тайги, над рікою Об, де живуть самі ескімоси. Там ціла родина дуже страждала і мусіла боротися з несамовитими труднощами та примітивізмом життя. Ще й до цього маму Мирослави розлучили з родиною, бо її вивезли до Караганди в Казахстані за зв'язки з УПА. Мирославі було тоді 4 роки і вона собі маму мало пригадує. Батько Мирослави був патріотом-петлюрівцем, і цього комуністи не могли стерпіти. Аж, користаючи з акції ґенерала Андерса, себто з набору до польського війська в 1947 році, вони покористувалися амнестією, і їх щасливо звільнено зі заслання. Вони переїхали спочатку до Польщі, а потім до Австрії. Бажаємо Степанові Зорієві вже швидкого та повного видужання, а зокрема Божого Благословення!

Д-р Володимир Боднар

ВІДІЙШЛИ • ВІД НАС •

ОЛЬГА СУХАР член УНС Відд. 230-го Т-ва ім. св. Івана Хрестителя в Янґставні, Огайо померла 4-го серпня 1996 року на 76-му році життя. Нар. 20-го жовтня 1919 року на Україні. Членом УНС стала 1949 року. Залишила у смутку мужа Василя, дві дочки Емілію Крайцбурґ і Анну Кравик, братів Теодора і Евгена Дреботіїв, сестер Емілію Семич і Марію Селтмах, племінницю Бронкію Дреботій усі в Україні, п'ятеро внуків і одного правнука. Похорон відбувся на місцевому цвинтарі в Янґставні, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!

Аннабелла Боровицька, секр.

ЕФИМ ОМЕЛЬЧЕНКО довголітній член УНС Відд. 412-го Т-ва ім. Івана Франка в Торольд, Онт. Канада, колишній голова і секретар Ніяґарської Округи, організатор багатьох Відділів УНС. помер 26-го серпня 1996 року на 93-му році життя. Нар. 1902 року в Олибові, Дубнівського району, Рівенськоє обл., Україна. Членом УНС став 1941 року. Залишив у смутку дві дочки: Варвару і Зеновію з мужем Віктором Новаком; внучки Лесю Коробайло з мужем Володимиром, Галину Сеґі з мужем Іваном; правнуків: Йонатана, Наталку і Стефана. Похорон відбувся 29-го серпня 1996 року на цвинтарі св. Володимира в Оквіл, Онт., Канада.

Вічна Йому Пам'ять!

Емілія Смаль, секр.

МИКОЛА ҐЛУЦКИЙ член УНС Відд. 161-го Т-ва ім. св. Василія в Ембридж, Па. помер 2-го вересня 1996 року на 76-му році життя. Нар. 11-го грудня 1928 року в Літсдейл, Па. Членом УНС став 1976 року. Залишив у смутку дружину Стефанію, дочок Сандру Лямберт і Катерину Кантер, Анорею Робінс і 6-го внуків. Похорон відбувся 5-го вересня 1996 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Економі Боро, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

ПАВЛО КАРПИК член УНС Відділу 230-го Т-ва ім. св. Івана Хрестителя в Янґставні, Огайо помер 20-го вересня 1996 року на 87-му році життя. Нар. 12-го липня 1909 року в селі Устя Зелене, Україна. Членом УНС став 1954 року. Залишив у смутку дружину Стефанію (Гупка), сина Петра, дочку Джоенн Дженкінс, сестру Стефанію Копець в Польщі і брата Івана в Україні. Похорон відбувся 23-го вересня 1996 року на цвинтарі Пайнв'ю Парк Меморіял у Воррен, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!

Аннабелля Боровицька, секр.

ІРЕНА ЗАХАРЧУК член УНС Відд. 200-го в Озон Парку, Н.Й. померла 18-го вересня 1996 року на 66-му році життя. Нар. 20-го листопада 1929 року в Україні. Членом УНС стала 1949 року. Залишила у смутку синів Ореста і Михайла, дочку Христину Мотт, внуків Михайла і Андрія, сестер Дану Зачкевич і Юлію Сидорович. Похорон відбувся 21-го вересня 1996 року на місцевому цвинтарі в Савт Веллі, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!

Секретар

ПОДІЇ

ДОПОВІДЬ Ю. ГАЄЦЬКОГО

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці влаштовує доповідь „Огляд культури й освіти в Україні за 1996 рік“. Прелеґент — професор Могилянської Академії, науковий співробітник Українського Наукового Інституту при Гарварді Юрій Гаєцький. Доповідь відбудеться у суботу, 1-го лютого, в НТШ, 63 Четверта аве. в Ню Йорку. Початок о год. 5-ій вечора.

23-ІЙ З'ЇЗД СЕНЬЙОРІВ УНС

Союзівка. — Тут від 9-го до 14-го червня ц. р. проходитиме 23-ій з'їзд сеньйорів УНС з цікавою програмою, влаштованою Екзекутивним комітетом УНС. З огляду на те, що є багато зацікавлених до участи у з'їзді, проситься якнайскоріше замовляти кімнати, телефонуючи на Союзівку

